

KAUPAN LIITTO

Kauppan näkymät 2016–2017

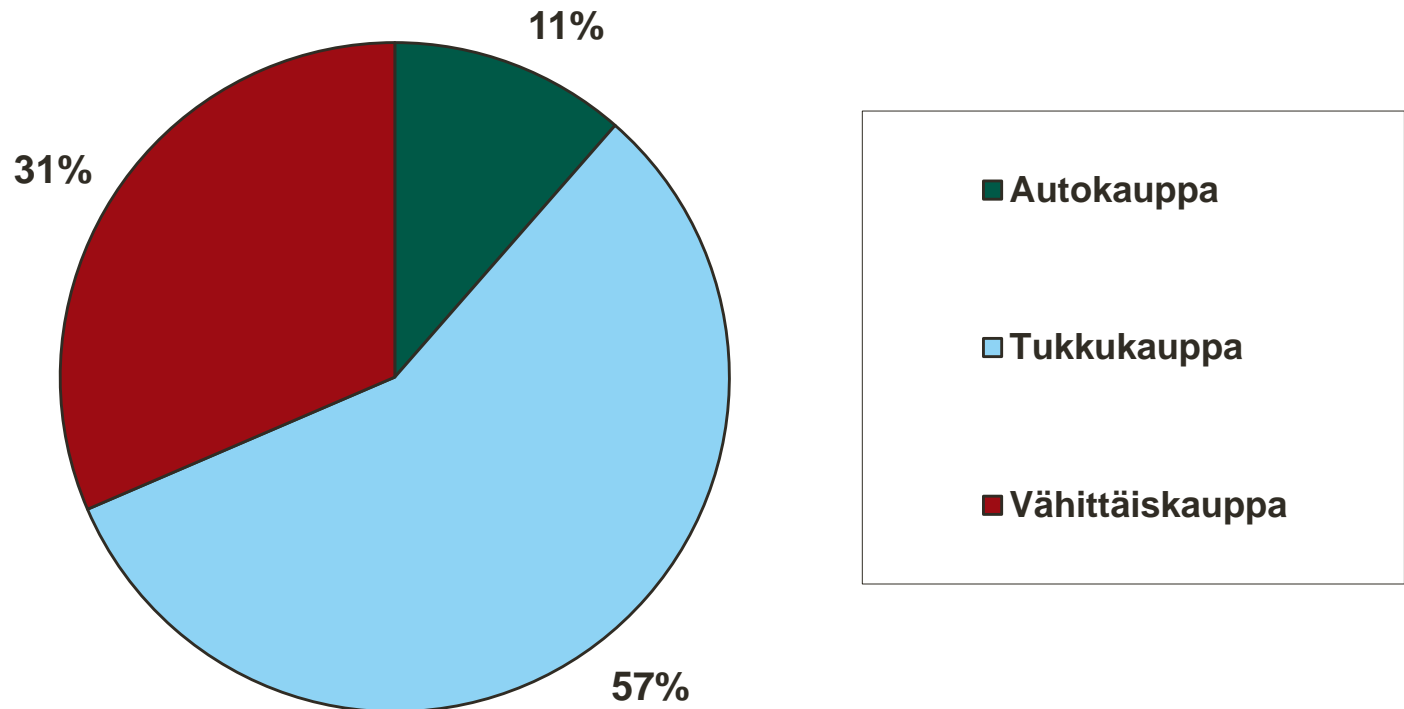
Myynti- ja työllisyysnäkymät

Yleistä kaupasta

Kaupan myynti 2015

Liikevaihto yht. 120 mrd. euroa (ei sisällä alv:ia)

Lähde: Tilastokeskus, Kaupan liikevaihtotiedot

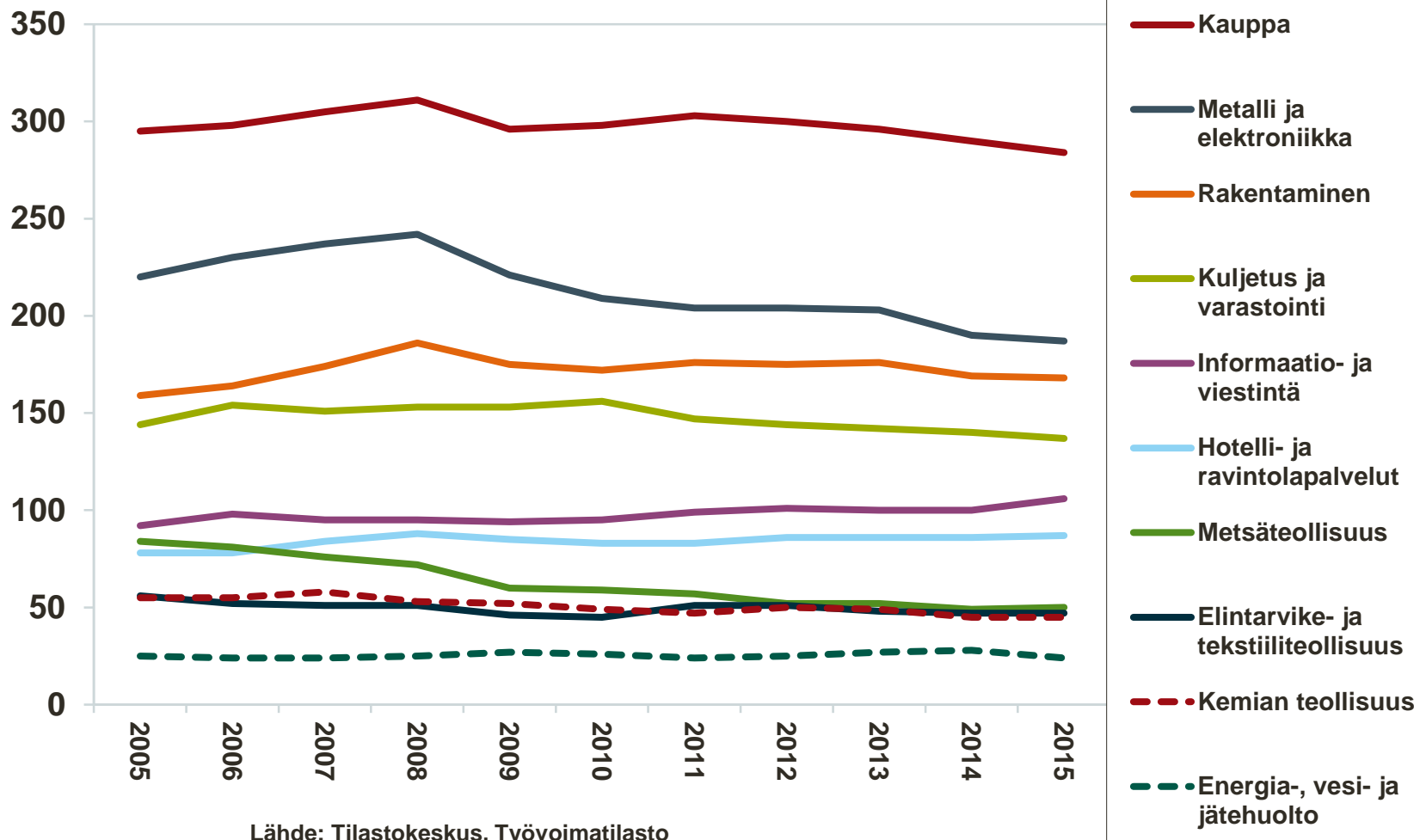
Vähittäiskaupan alatoimialat

Liikevaihto yht. 37,6 mrd. euroa 2015, euroa

Kauppa on elinkeinoelämän suurin työllistäjä

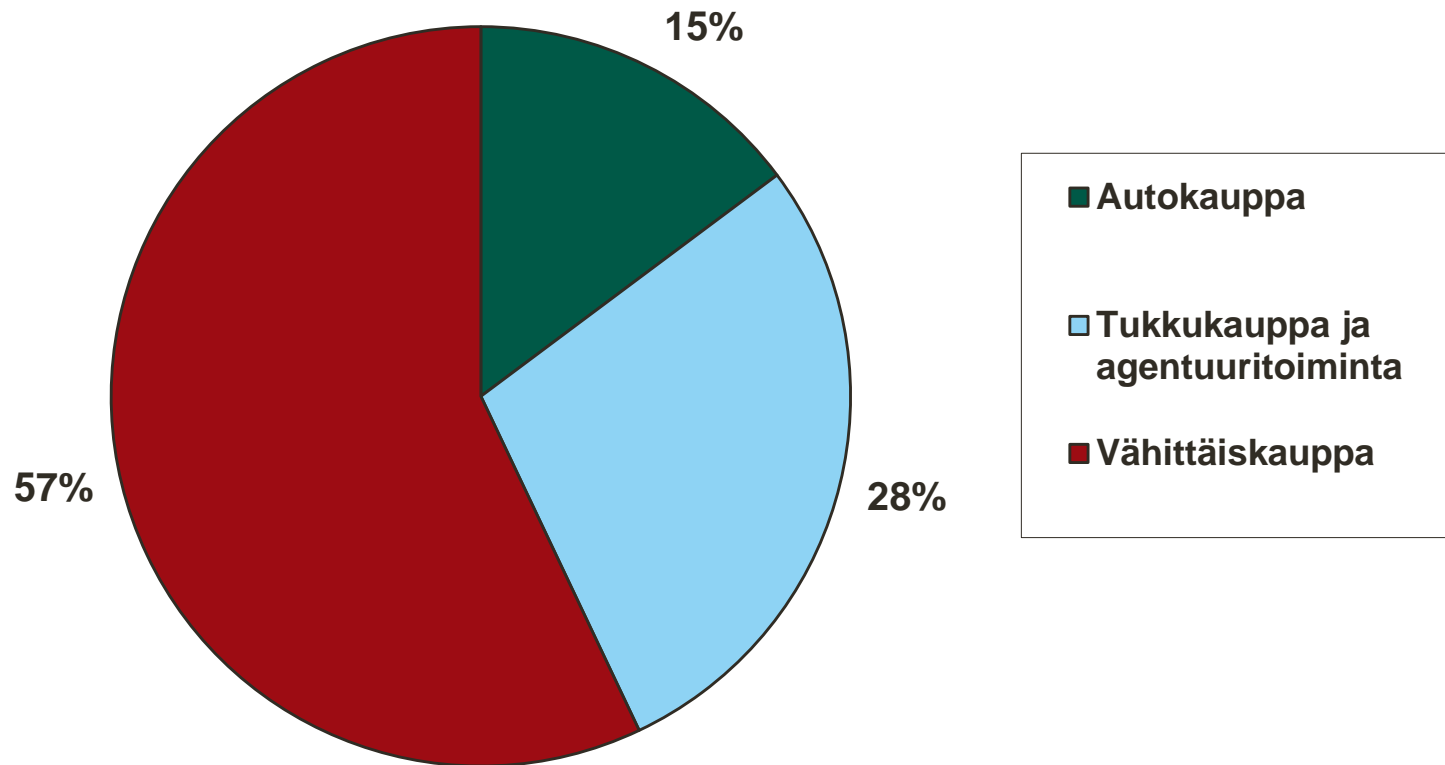
1000 henkilöä

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatilasto

Kaupan työlliset 2015

284 000 henkilöä

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

Kauppan aukiolot vapautuivat,
voiko vaikutuksista sanoa
vielä mitään?

Arvion taustaa: ostovoima on kehittynyt viime vuoden tahtiin

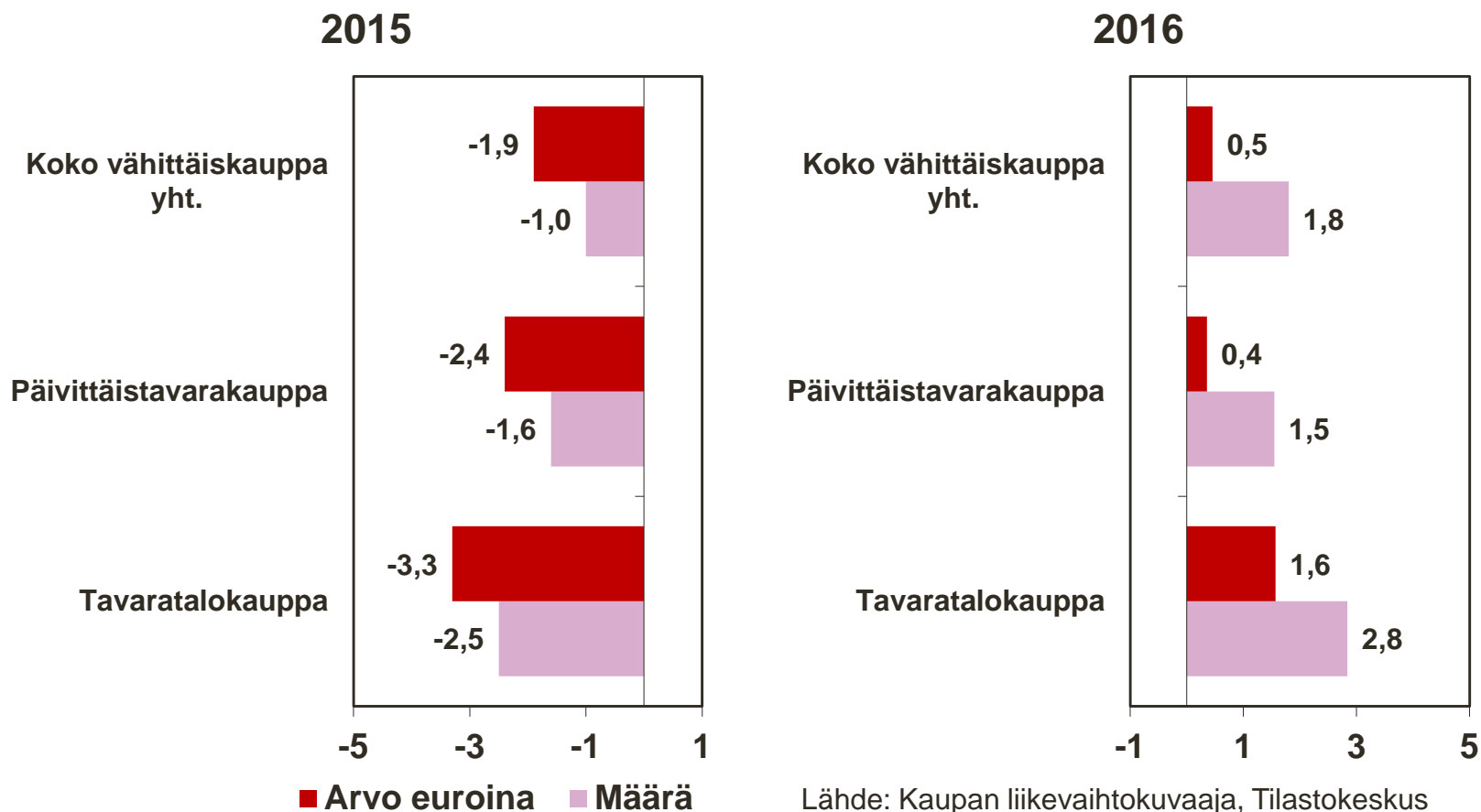
- Palkansaajien ostovoiman ennakoidaan tänä vuonna kehittyvän viime vuoden tavoin.
  - Tukuseton (Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunta) arvion mukaan palkansaajien yhteenlaskettu ostovoima kasvaa tänä vuonna (+1,4 %) hieman viime vuotta (+1,0 %) nopeammin.
  - Veronmaksajain keskusliiton arvion mukaan tänä vuonna (+1,0 %) yksittäisen palkansaajan ostovoiman kasvu on sama kuin viime vuonna (+1,1 %).
- Kansantalouden palkkasumma on kehittynyt alkuvuodesta 2016 vain aavistuksen nopeammin kuin viime vuonna.
  - Koko talouden palkkasumma nousi 1,3 prosenttia tammi-toukokuussa 2016 viime vuoteen verrattuna. Vuoden 2015 tammi-toukokuussa vastaava muutos oli prosentti.
  - Koko talouden palkkasumma kuvaa hyvin kuluttajien ostopotentiaalia. Sen kuukausittaisten vuosimuutosten korrelaatio vähittäiskaupan liikevaihdon muutosten kanssa vuodesta 2005 lähtien on 0,8.
    - Huom! Korrelaatio ei kuvaa kausaliteettia; koko talouden palkkasummalla ei tässä selitetä vähittäiskaupan liikevaihtoa eikä vähittäiskaupan liikevaihdolla talouden palkkasummaa.
    - Palkkasumma on työntekijöille maksettujen bruttopalkkojen summa, ja sen muutos sisältää niin muutokset ansiotasossa kuin työllisyydessäkin.
- Vuoden 2015 alkupuolella asuntolainojen lyhennysvapaat vahvistivat yksityistä kulutusta. Vuoden 2016 alkupuolella lyhennysvapaiden vaikutus yksityiseen kulutukseen alkaa pienentyä.

Mitä vähittäiskaupassa on tapahtunut?

1. Liikevaihto on kääntynyt kasvuun...

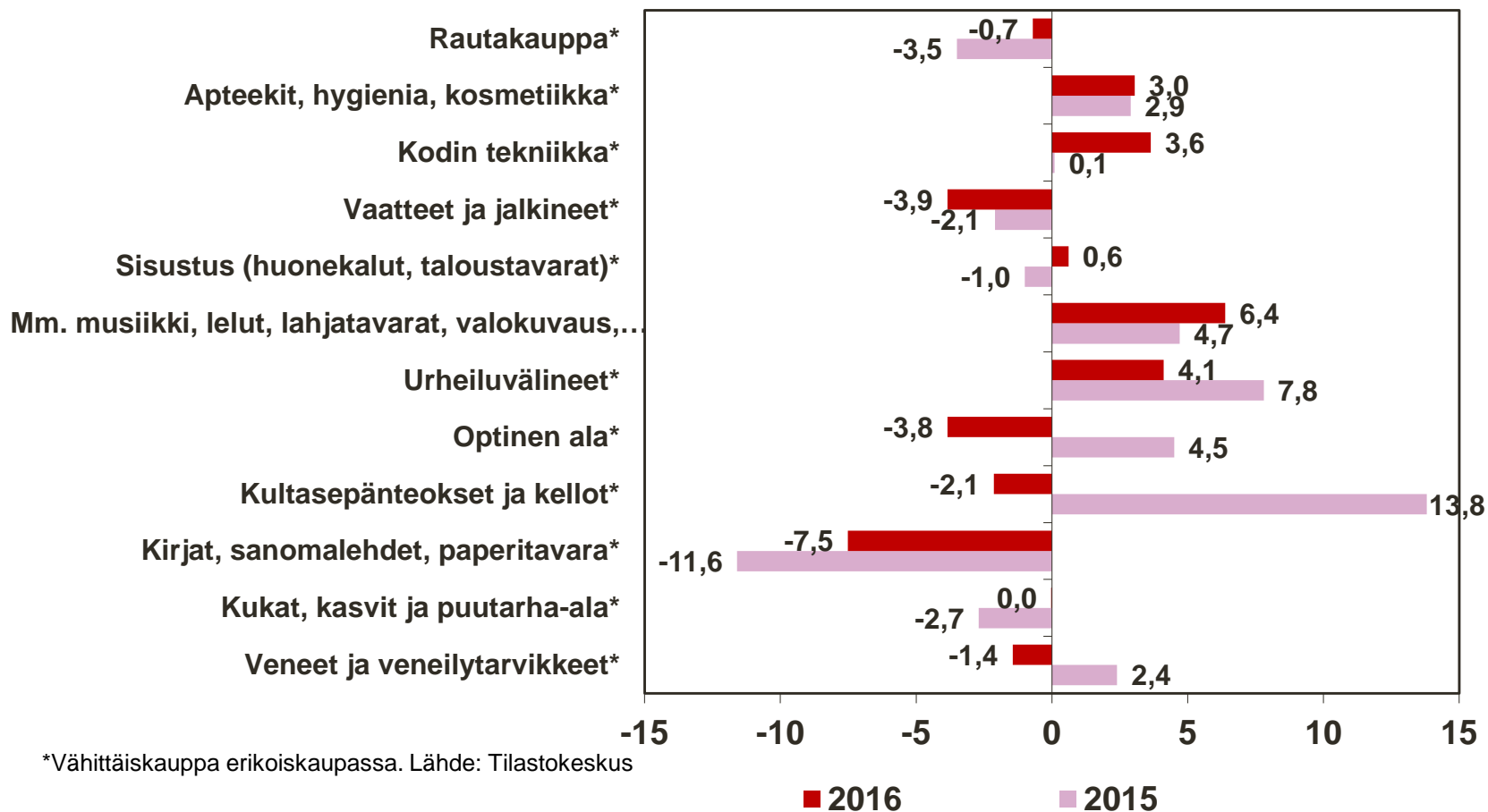
Vähittäiskaupan liikevaihdon vuosimuutos tammi-toukokuussa, %

Lähde: Kaupan liikevaihtokuvaaja, Tilastokeskus

... mutta erikoiskaupassa käännettä ei näy

Erikoiskaupan kehitys alan liikevaihdon suuruuden mukaan
Liikevaihdon arvon vuosimuutos tammi-huhtikuu, %

2. Palkansaajien määrä ja työtunnit ovat kasvaneet

Vuosimuutos, tammi-kesäkuu 2016 – tammi-kesäkuu 2015

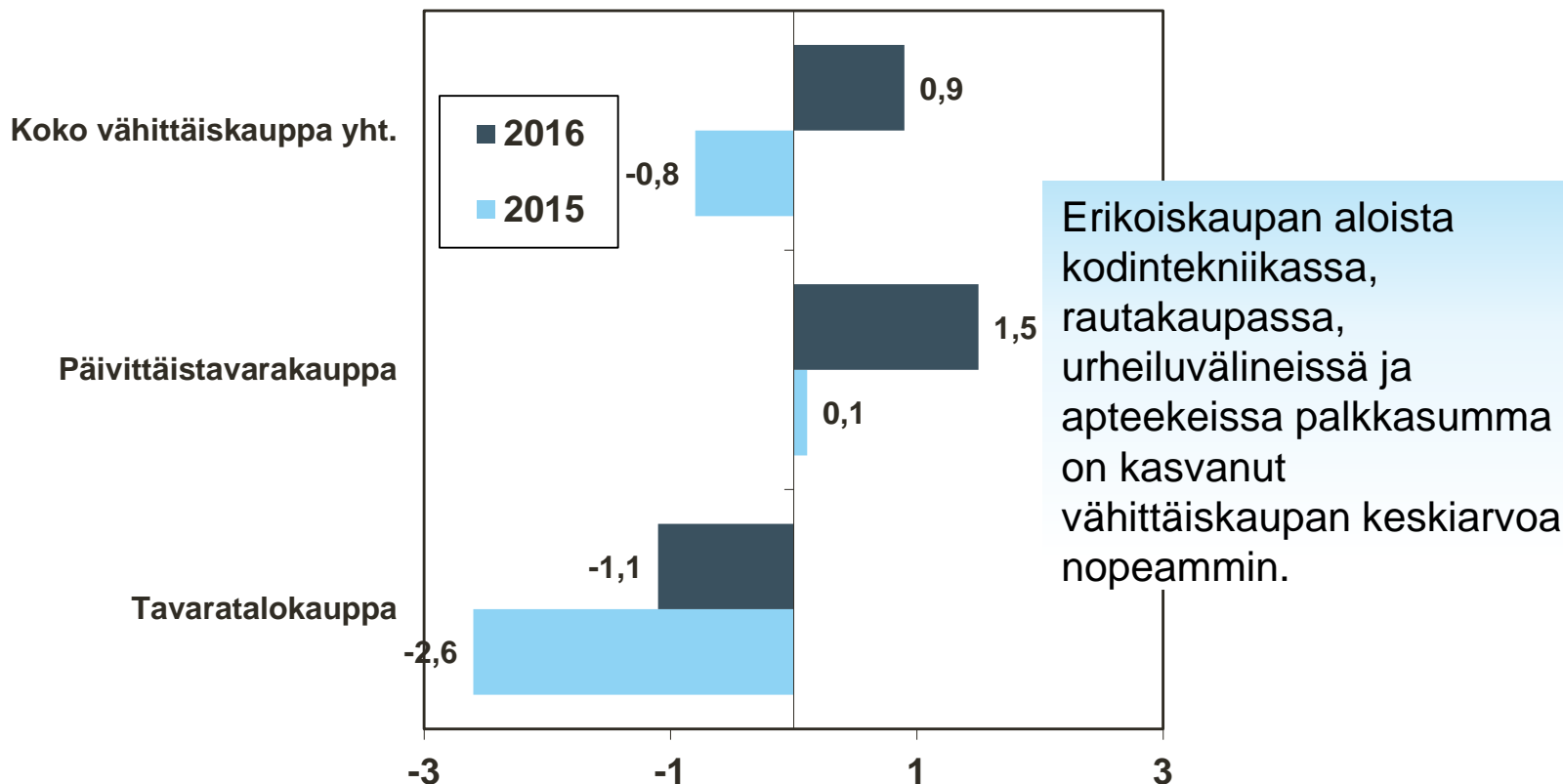
	Palkansaajat	Yrittäjät ja yrityksessä työskentelevät perheenjäsenet
Määrä	2500	-2000
Tehdyt työtunnit, 1000 tuntia	4216	-2880

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

3. Työntekijöiden ja työtuntien määrän lisääntyminen on kasvattanut palkkasummaa

Palkkasumman kehitys vähittäiskaupassa tammi-toukokuussa 2016

Vuosimuutos, %

Lähde: Palkkasummakuvaajat toimialoittain, Tilastokeskus

Aukiolot vapautuivat, kauppa piristyi

- Palkansaajien ostovoima on kasvanut alkuvuonna vain hieman ripeämmin kuin viime vuonna samaan aikaan. Vähittäiskaupan liikevaihto ja liikevaihdon määrä ovat kuitenkin kasvaneet selvästi nopeammin.
  - Käänteellinen liikevaihdossa on selvä nimenomaan niillä aloilla, joilla uusia aukioloaikoja on hyödynnetty eniten: päivittäistavara- ja tavaratalokaupassa.
  - Päivittäistavarakaupan suuret yksiköt ovat kasvattaneet myyntiään ja pienet menettäneet.
- Päivittäistavarakaupassa työntekijöiden ja työtuntien määrä on kasvanut pidempien aukiolojen ja uusien kauppapäivien seurauksena. Erikoiskaupan vaikeudet ja päivittäistavarakaupan pienten yksiköiden kilpailuaseman muutos näkyvät mm. yrittäjien määrän ja työtuntien pienenemisenä.
- Vapautuneet aukiolot ovat todennäköisesti nopeuttaneet vähittäiskaupan liikevaihdon kasvua ennen kaikkea päivittäistavara- ja tavaratalokaupassa. Samalla tarve uusille työntekijöille ja lisätunneille on kasvanut.

Minkälaiset yritykset ovat viime vuosina menestyneet – mitä pitäisi tehdä?

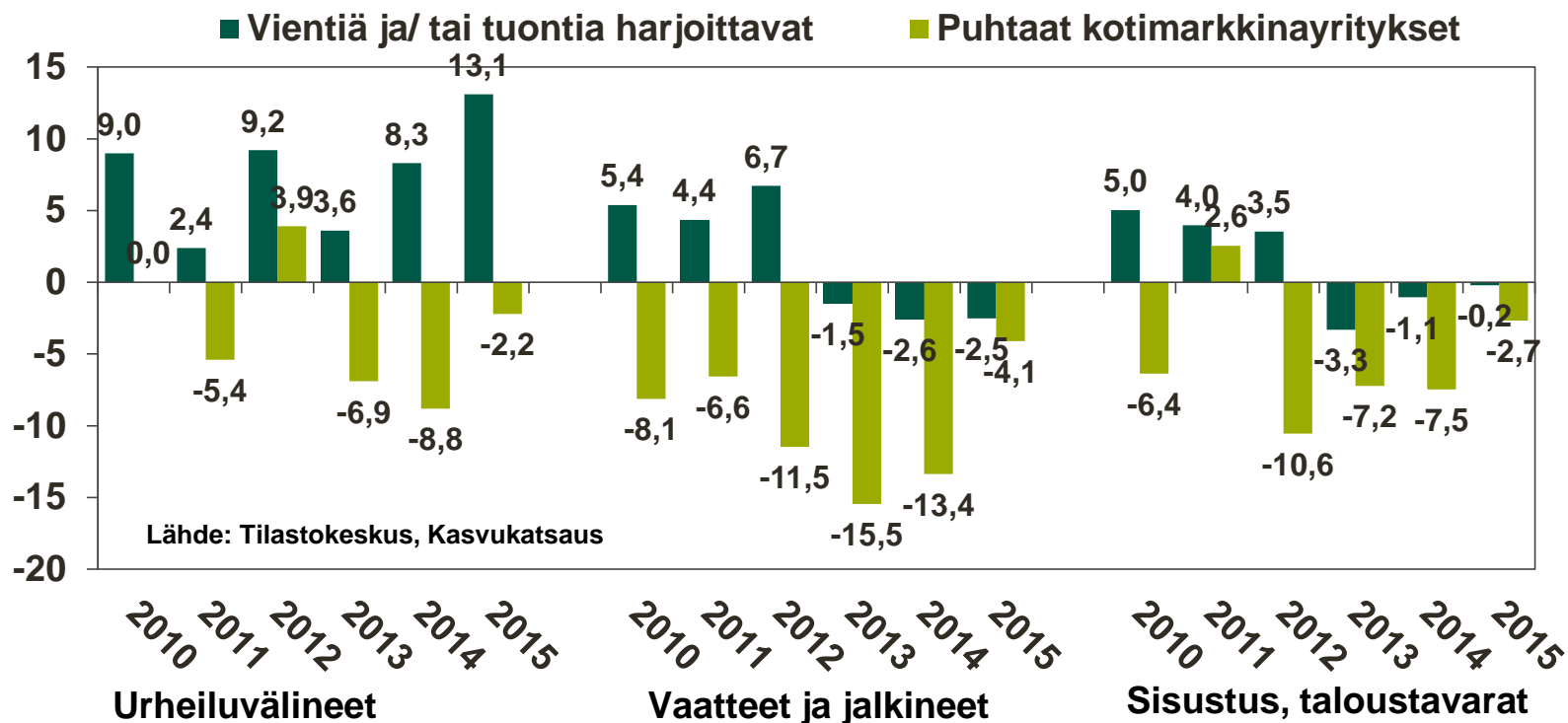
Puhtaat kotimarkkinayritykset ovat pärjänneet vähittäiskaupassa heikoimmin

Liikevaihdon vuosimuutos, %

Tuonti ulkomailta ja omien kulutustavaroiden vienti vahvistavat erikoiskauppaa – mistä osaaminen?

Liikevaihdon vuosimuutos yritysluokan mukaan, %

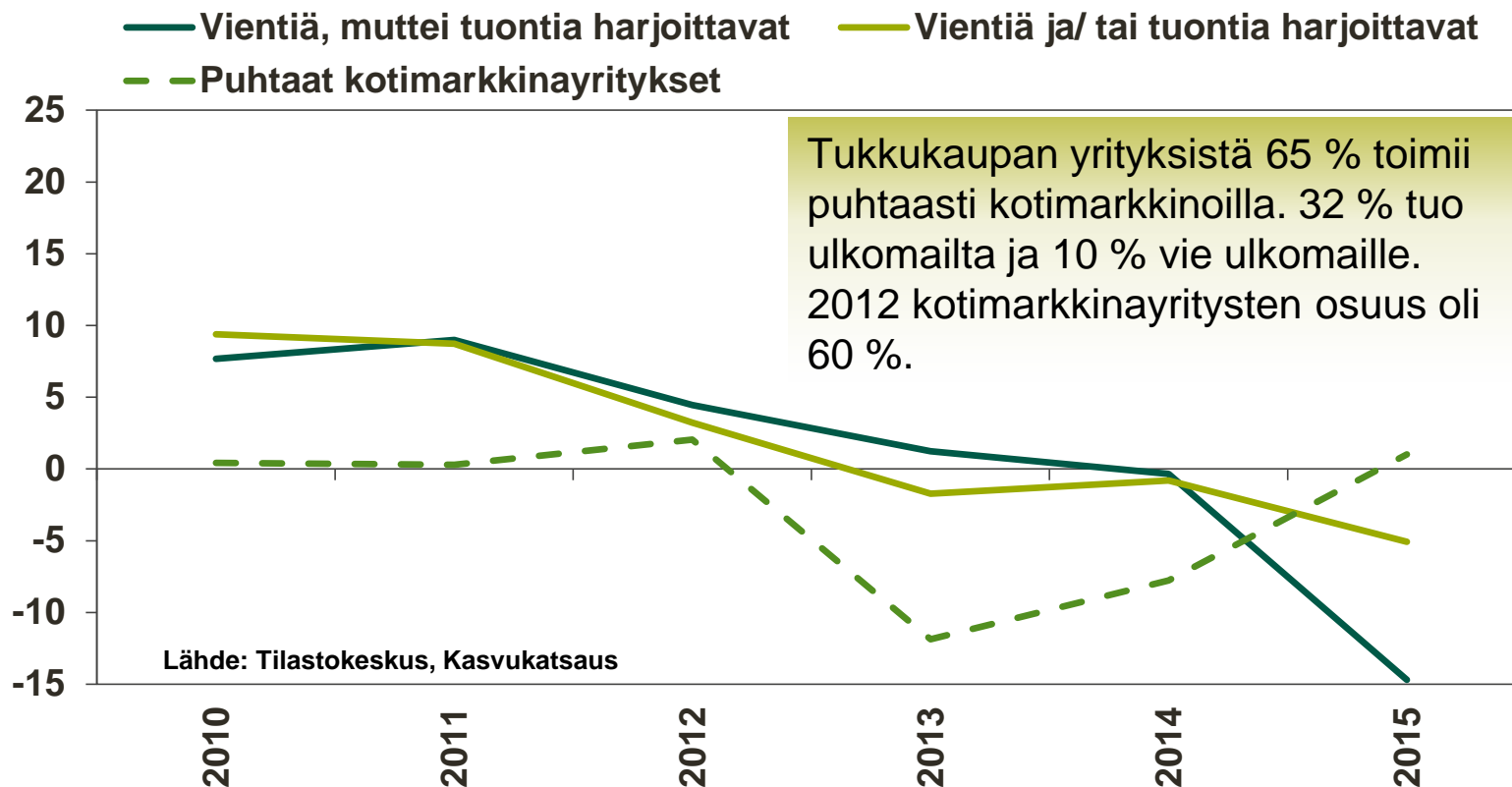

Urheiluvälineiden erikoiskaupoista 79 prosenttia on puhtaita kotimarkkinayrityksiä, vaatetuksessa 71 prosenttia ja sisustuksessa 84 prosenttia.

Ennen ruplan arvon romahdusta puhtaat kotimarkkinayritykset pärjäsivät myös tukkukaupassa heikoimmin

Liikevaihdon vuosimuutos, %

Kansainvälisyys voi tukea erikoiskauppaa – mistä osaaminen?

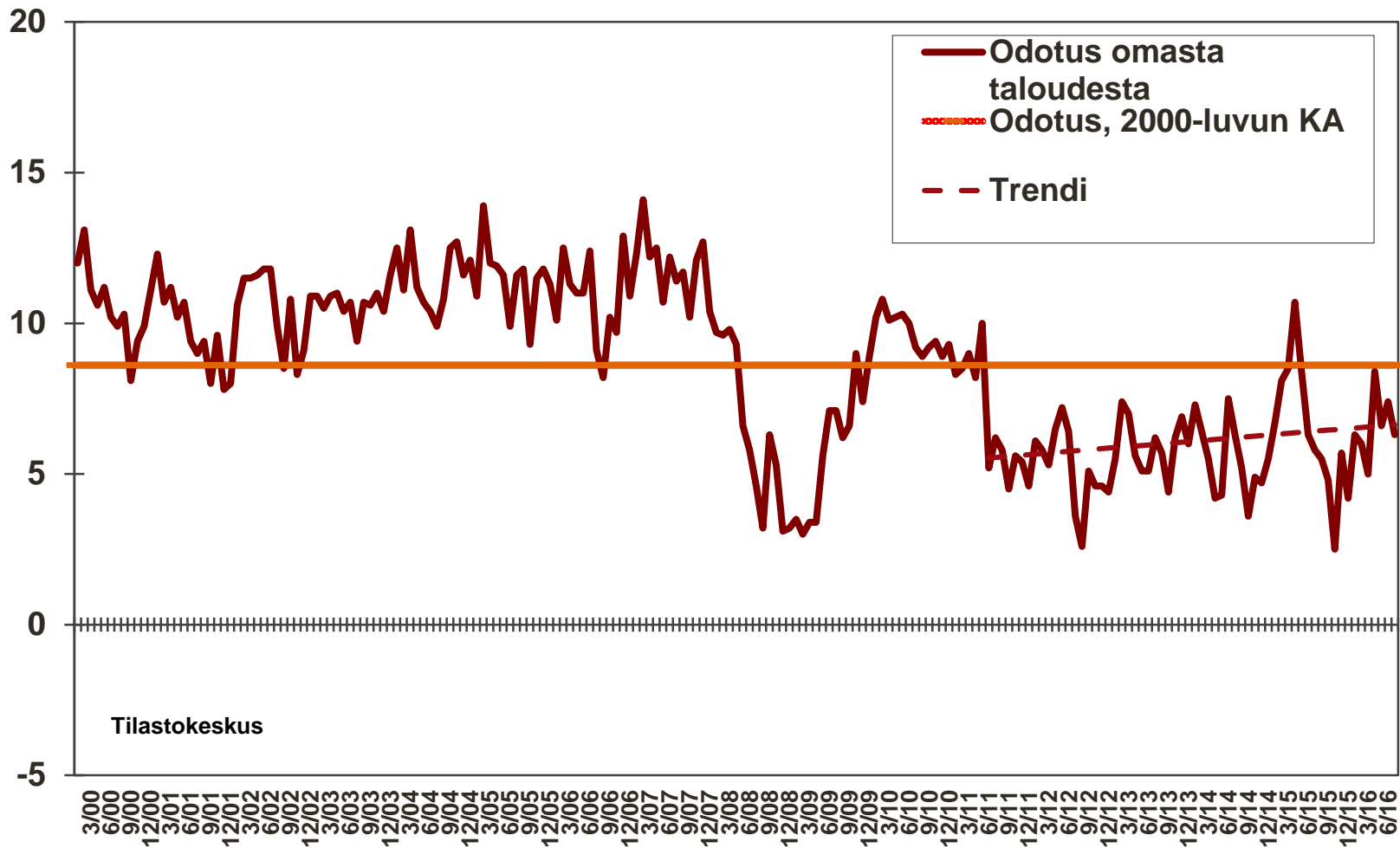
- Keskimäärin ne erikoiskaupan yritykset, joilla on tehokkaat hankintakanavat ulkomailta ja/ tai joilla on omia kulutustavaroita myytävänä, pärjäävät parhaiten.
  - Harvalla yrittäjällä on osaamista ja resursseja ulkomailla toimimiseen, yli 90 prosenttia erikoiskaupan yrityksistä on alle 10 henkeä työllistäviä.
- Julkisissa koulutus- ja tukirahoituksissa pitäisi panostaa kaupan yrittäjien kansainväliseen osaamiseen (mm. markkinointi, markkinatutkimus, hankintaverkostoituminen).
- Suomessa keskitytään raaka-aineiden, tuotantohyödykkeiden ja investointitavaroiden tuotantoon eikä hallitusohjelmissa pyritä monipuolistamaan elinkeinoelämää esim. tuki- ja koulutusrahoituksen kautta.
  - Noin 68 prosenttia tavaroita tuottavista yrityksistä valmistaa raaka-aineita, tuotantohyödykkeitä tai investointitavaroita, suuryrityksistä 83 prosenttia (Tilastokeskus, Kasvukatsaus).
- Kauppaa ei nähdä vientikanavana suomalaisille kulutustavaroille.
- Kauppa ja palvelut pitäisi nostaa hallitusohjelmissa mahdolliseksi kasvualaksi ja panostaa korkea-asteen koulutuksessa mm. kuluttajaymmärrykseen, tuotesuunnitteluun ja markkinointiin.

Kauppan näkymät 2016–2017: Liikevaihto ja työllisyysennusteet

Kuluttajien odotukset omasta taloudesta seuraavan vuoden ajan

Saldoluku

Kauppan näkymät – taustaa

- Vähittäiskaupan liikevaihdon määrä* kasvoi tämän vuoden tammi-toukokuussa 1,8 prosenttia ja tukkukaupan 1,5 prosenttia.
  - Koko vuonna 2015 vähittäiskaupan liikevaihdon määrä kasvoi 0,4 prosenttia ja tukkukaupan määrä pieneni kaksi prosenttia.
- Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vähittäiskaupan työllisyys kasvoi 0,3 prosenttia tammi-kesäkuussa 2016 ja tukkukaupan lähes 7 prosenttia.
  - Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vähittäiskaupan työllisyys kasvoi vuonna 2015 lähes prosentin ja tukkukaupan pieneni 8 prosenttia.

* Hintavaihteluista puhdistettu liikevaihto.

Kauppan näkymät – taustaa

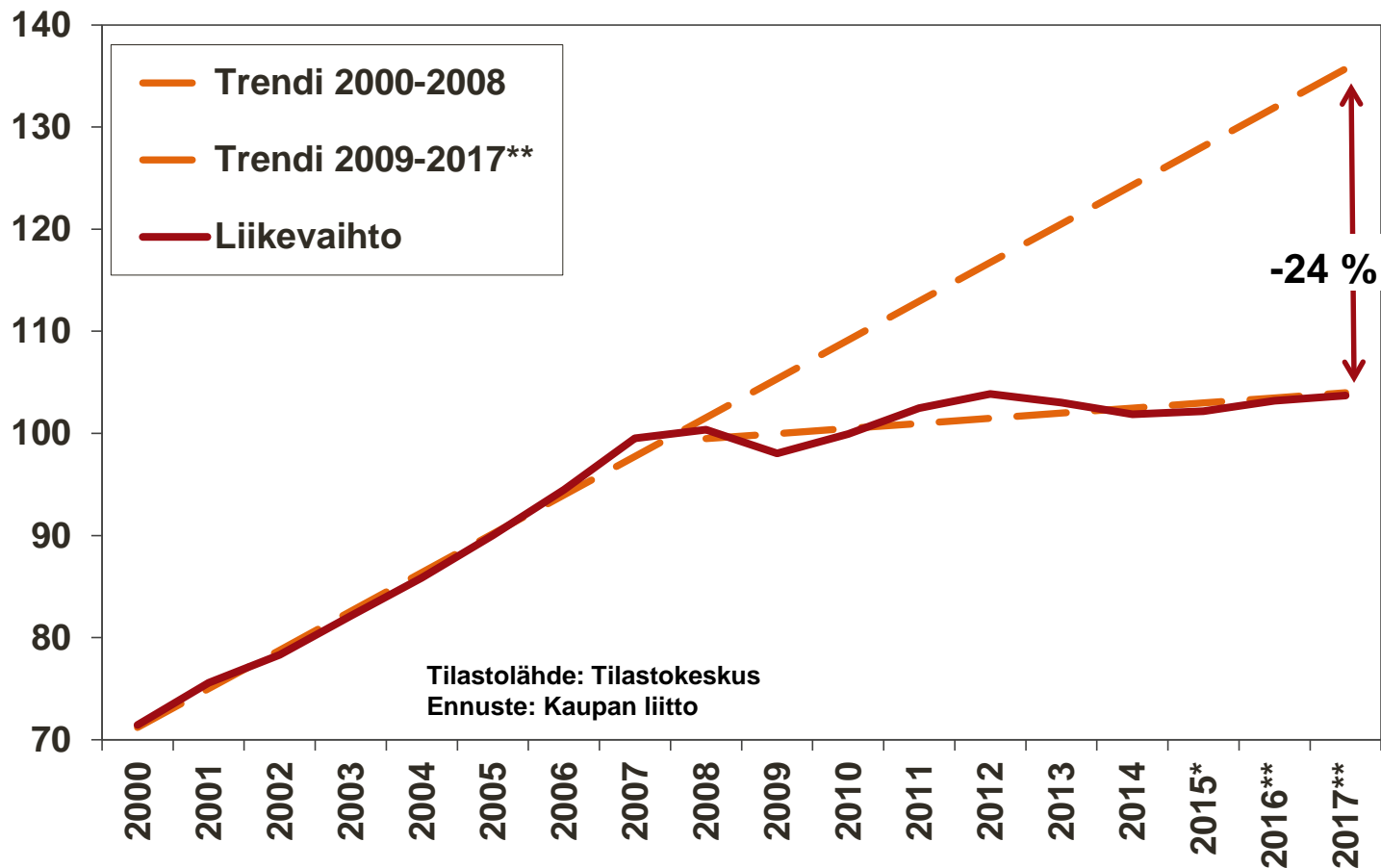
- Tänä vuonna talouskasvu on hieman runsaan prosentin eikä kiihdy ensi vuonna.
- Vienti kasvaa tänä vuonna pari prosenttia ja ensi vuonna vain hitusen nopeammin, alle kolme prosenttia. Raaka-aineiden hinnat pysyvät vielä alhaisina. Rakentaminen vetää tänä vuonna investointeja kasvuun.
- Inflaatio on kuluvana vuonna hidasta, noin puoli prosenttia, ja pysyy maltillisena myös ensi vuonna, noin prosentin tuntumassa.
- Julkisten menojen leikkaukset syövät omalta osaltaan työllisyyden kasvua ja siten ostovoimaa.
- Hallituksen lupaamat ansiotuloverotuksen kevennykset kompensoivat kilpailukyky sopimuksen sosiaalimaksujen kiristykset ensi vuonna, mutta inflaatio syö silti yksittäisten kotitalouksien ostovoimaa. Koko kansantalouden tasolla ostovoiman kasvu nojaa työllisyyskehitykseen.
- Asuntolainojen lyhennysvapaat eivät lisää ostovoimaa enää loppuvuodesta 2016.

Kauppan näkymät – taustaa

- Ennusteessa ei ole tehty oletuksia muista kuin hallituksen ilmoittamista veropäätöksistä.
- Kuluvan ja ensi vuoden kasvuun liittyy varsinkin alasuuntaisia riskejä.
  - *Alasuuntaisia riskejä ovat mm. Kiinan hidastuva talouskasvu, Euroalueen ongelmat, Brexit, pakolaiskriisin mahdolliset vaikutukset Euroopassa sekä lähialueiden levottomuudet.*
  - *Hallituksen lupaama ansiotuloverotuksen kevennys voidaan myöhemmin rahoittaa kulutusverojen kiristyksillä, mikä sekä syö ostovoimaa että lisää kaupan kustannuksia.*
  - *Alhaiset raaka-aineiden hinnat, heikko euro, kevyt rahapolitiikka ja USA:n mahdollisesti vahvistuva talouskasvu tukevat kuitenkin Euroopan kasvua.*

Vähittäiskaupan kasvu hidastuu ensi vuonna

Liikevaihdon määräindeksin vuosikeskiarvo

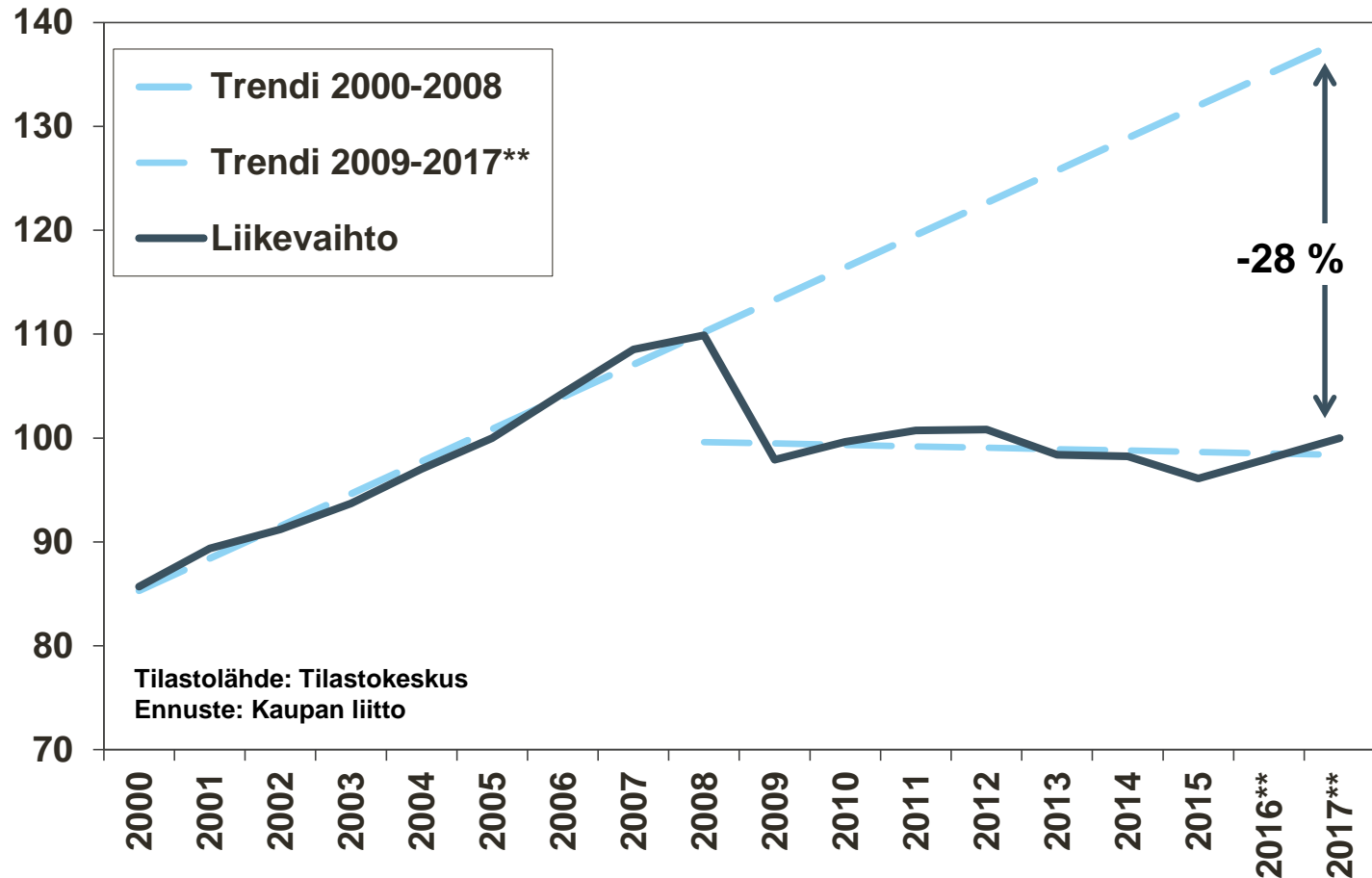

- Liikevaihdon määrä kasvaa tänä vuonna runsaan prosentin ja ensi vuonna puoli prosenttia.

Rakentaminen vetää tukkukauppaa

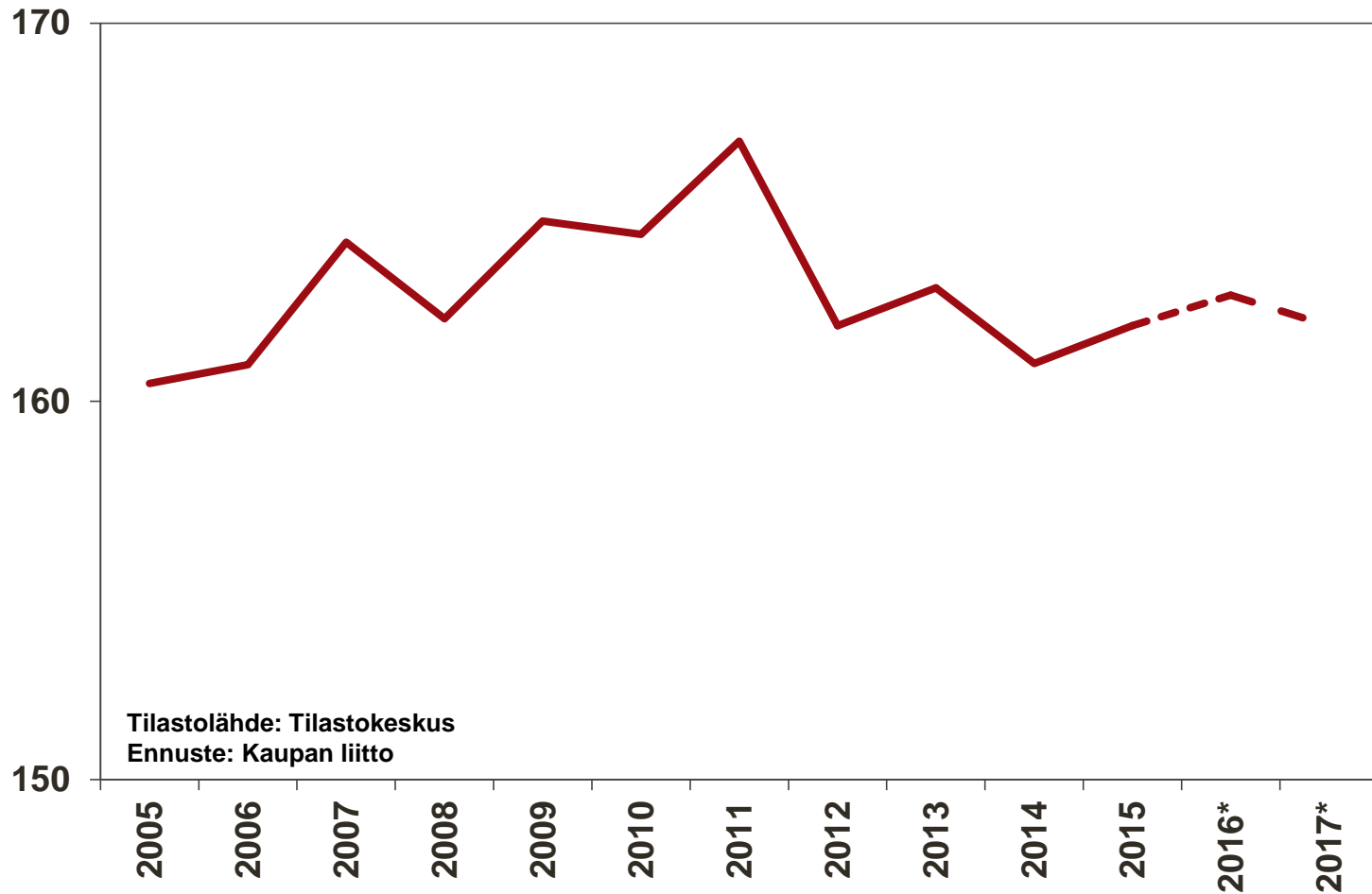
Liikevaihdon määraindeksin vuosikeskiarvo

- Liikevaihdon määrä kasvaa tänä ja ensi vuonna kaksi prosenttia.

Vähittäiskaupan työlliset

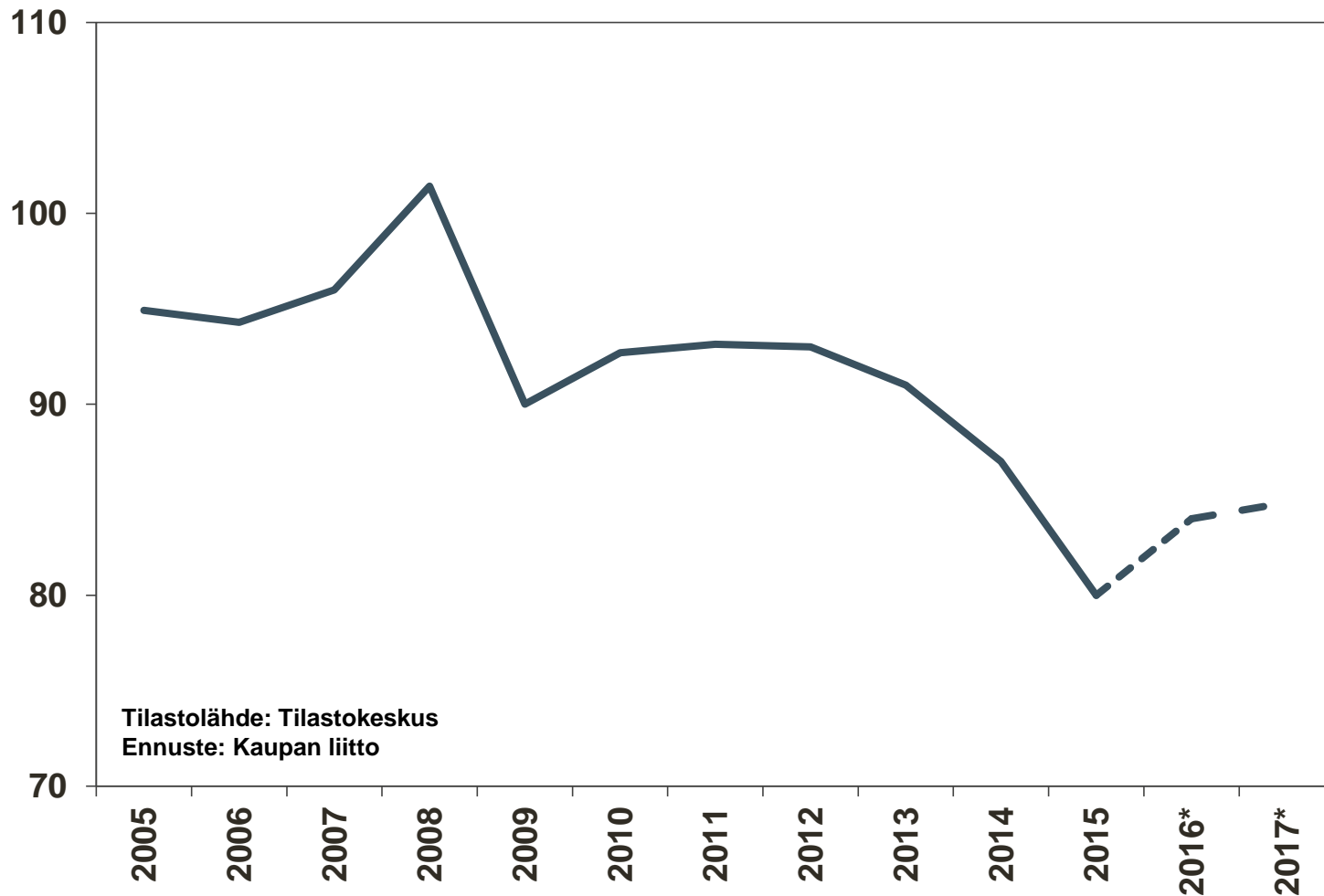
1000 henkilöä

- Vähittäiskaupan työllisten määrä kasvaa tänä vuonna puoli prosenttia, mutta pienenee puoli prosenttia ensi vuonna.

Tukkukaupan työlliset

1000 henkilöä

- Tänä vuonna tukkukaupan työllisten määrä kasvaa viisi prosenttia, mutta kasvu hidastuu yhteen prosenttiin ensi vuonna.

Veropolitiikalla luodaan toimintaedellytyksiä myös kaupan yrityksille kansainväliseen kilpailuun

- Ansiotuloverotuksen keventäminen sekä tukee ostovoimaa että hillitsee työvoimakustannusten nousua kaupassa ja sen koko toimitusketjussa.
- Usein ansiotuloverotuksen kevennyksiä on kompensoitu kulutusverotusta kiristämällä. Uhkana on, että kilpailukyky sopimuksen yhteydessä luvattua ansiotuloverotuksen kevennyspakettia (ja tulevia sote-uudistuksen kustannuksia) rahoitetaan kulutusveroilla.
  - Kulutusverot sekä syövät ostovoimaa että verottavat suomalaista työtä.
  - Esimerkiksi energiaverot nostavat kaupan yritysten kustannuksia ja kertautuvat koko toimitusketjun matkalta.
- Kulutusverotuksen muutokset aiheuttavat merkittäviä hallinnollisia kustannuksia yrityksille.
  - Esimerkiksi suurissa vähittäiskaupan ketjuissa sinällään yksinkertaiselta vaikuttava arvonlisäverokannan muutos aiheuttaa erilaisia järjestelmä- ja liputtamiskustannuksia sadoistatuhansista miljooniin euroihin.